

ΟΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ

[ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ]

«"Ελα, πατέρα ! 'Ακόμιχ ;

— Στάσου, παιδί μου, νὰ κολλήσω καὶ τὸ χαρτί...

"Επειτα πρέπει ν' ἀφήνουμε νὰ σουρπόνη καλά, γιατὶ τόρα ποῦ φέγγει, εἶνε πειὸ εύκολο νά το καταλάβουν.

— Πώ, πώ, καὶ νὰ ίδῃς πῶς ἔτρεμε 'ψες ή καρδιά μου ! Μου φάνηκε πῶς ὁ Νικολὸς τὸ κύτταζε καλά - καλά. Σου τῶπα... δέν σου τῶπα ;

— Ναί... δόσε μου τόρα κεῖνο κεῖ τὸ φαλλίδι καὶ σώπαινε.»

Ή μικρὰ κόρη ύπηρκυνσεν, εύπειθής καὶ ήσυχος. "Ελαβεν ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν χειρῶν τῆς τὴν φαλλίδια καὶ περιέκοψε μετὰ προσοχῆς σιωπηλῆς τὰς ἄκρας τοῦ χειροτεχνήματός του. Κατόπι τὸ ἐκτύπησε δύο - τρεῖς φοράς μεταξὺ τῶν παλαμῶν. Τὸ κιθδηλὸν ήτο ἡδη ἔτοιμον. Εἶχε συμπληρωθῆ καὶ ή τελευταία ἔργασία τῆς ρυπάνσεως καὶ τῆς τριβῆς, διὰ τῆς ὅποιας ὁ παραχαράκτης ἀπεμιμεῖτο ἀκριβέστατα τὸ διδραχμον τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης, ὅχι καινουργὲς καὶ σιδερωμένον, ὅπως ἄλλοι μεγάλοι τεχνίται, ἀλλὰ τετριμμένον καὶ ρυπαρὸν τάχα ἐκ τῆς χρήσεως.

Διότι τὰ μέσα τῆς παραχαράξεως εἶχεν ὁ πτωχὸς αὐτὸς πολὺ περιωρισμένα. 'Εντὸς τοῦ πενιχροῦ ἴσογείου θαλάμου, ἐπὶ τῆς ξυλίνης ἀγρωματίστου τραπέζης τοῦ κακούργου, εύρισκετο μία μολυβδίς, μίχ γραφίς, ἐν φιαλίδιον μελάνης, δύο - τρία πλακίδια χρωμάτων ήμιαναλελυμένων ἐπὶ τεμαχίου ύαλοπίνακος, ράκη χαρτίων διαφόρων καὶ ἐν χαρτονόμισμα διδραχμον, γνήσιον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, διὰ νά τῷ χρησιμεύῃ ώς πρότυπον. "Ησαν ὅλα του τὰ ἔργαλεῖα αὐτά. Ή ύπομονή καὶ ἐπι-

τηδειότης του ἀνεπλήρων τὰ ἐλλείποντα. Εἰργάζετο κατ' ἄρχας πολλὴν ὥραν διὰ νὰ σχεδιάσῃ τὸ χαρτονόμισμα. Κατόπι τὸ ἔγρωμάτιζεν. Ἐνίστε, πρὸς ἀποφυγὴν κόπου περισσοῦ, τὸ ἔσχιζεν εἰς δύο καὶ ἐπὶ τοῦ ὅπισθίου μέρους ἐκόλλα ἐν χαρτίον πλατύ, νὰ συγκρατῇ δῆθεν τὰ τεμάχια. Ἀρκετὴν ὥραν ἀφίερωνε διὰ νὰ λερώσῃ καὶ νὰ το τρίψῃ, σσῳ τὸ δυνατὸν περισσότερον καὶ φυσικῶτερον. Καὶ αὐτὸ καθημερινῶς... Ἡτο ἡ μόνη ἐργασία, τὴν ὁποίαν κατώρθωσε νὰ εὕρῃ εἰς τὴν μικράν του ἐπαρχίαν ὁ κύριος Παντελῆς, ἀφ' ὅτου, κλητήρ ἀλλοτε εἰς τὸ ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ διευθυντοῦ, διότι κατὰ τὰς τελευταίας δημοσικὰς ἐκλογὰς ἡρηνήθη φανερὰ νὰ ψηφίσῃ τὸν ὑπ' ἔκεινου ὑποστηριζόμενον δημαρχον, χάριν τοῦ ιατροῦ του, συνυποψήφιου, πρὸς τὸν ὄποιον ἐχρεώστει κατὰ γράμμα τὴν ζωὴν τοῦ μικροῦ του Νταντῆ. Κατὰ τὰς σκληρὰς ἐκείνας ἡμέρας ἀπέθνησκε καὶ ἡ σύζυγός του, — ἐργατικὴ γυναικα ἡ καιμένη καὶ πωνετικὰ δσῳ πέρνει, — καὶ τὸν ἄφησεν ἔρημον μὲ τρία παιδιά, τῶν ὁποίων τὸ μεγαλείτερον, τὸ συνένοχον κοράσιον, ἡ Μάρω του, μόλις ἦτο δωδεκατῆς. Ἡ δυστυχία καὶ ἡ πτωχία τὸν ἐβασάνισαν τότε πολύ, ἀλλὰ μετὰ πολλὰς ματαίας προσπαθείας, εὔρεν ἐπὶ τέλους μίαν διέξοδον. Ἐνεθυμήθη ὅτι ἀλλοτε, χάριν παιδιάς, ἐζωγράφισε μετ' ἀρκετῆς ἐπιτυχίας ἐν χαρτονόμισμα, μὲ τὸ ὄποιον τότε εἶχε γελάσει ὅλους τοὺς φίλους του... Ἀπεφάσισε λοιπὸν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ νὰ γείνῃ παραχαράκτης. Ἄλλ' ἦτο τίμιος καὶ ἐν τῇ ἀτιμίᾳ του ὁ δυστυχισμένος καὶ δὲν ἤθελε νὰ βαρύνῃ τὴν συνείδησίν του διὰ διπλοῦ ἀνομήματος. Δὲν ἔκαμνε διὰ τοῦτο περισσότερα ἀπὸ ἐν (ἀριθ. 1) δίδραχμον τὴν ἡμέραν, ἀκριβῶς δηλαδὴ ὅσον ἐχρειάζετο νὰ τῶν τυχηρῶν, ὅταν ἦτο κλητήρ τῆς Τραπέζης. Τὸ δίδραχμον αὐτὸ τὸ ἐλάμβανε καθ' ἔκαστην ἡ θυγάτηρ του, τὸ ἥλλαζεν ὑπὸ τὸ ἀπατηλὸν ἡμίφως τοῦ δειλινοῦ εἰς τὰ γειτονικὰ παντοπωλεῖα ἐκ περιτροπῆς, ἡγόραζεν ἐξ αὐτοῦ τὰ χρειώδη τοῦ λιτοῦ δείπνου καὶ ἐπέστρεφε πρὸς τὸν πατέρα της μὲ τὰ ρέστα - τὰ γνήσια ἐφόδια τῆς ἐπομένης πρωΐας. Ἔτρωγαν καὶ ἔξηρχετο κατόπιν ὁ κύριος Παντελῆς εἰς περιπολίαν. Ἡθελε νὰ ιδῇ τι ἔλεγχον εἰς τὴν γειτονιάν, ἀν ἀνεκαλύφθη που κανὲν κί-

δδηλον, κανεν πλαστόν... ἀν ὡνόμαζαν ἐκείνην ποῦ το ἄλλαξε... ἀν... Τίποτε, ἡσυχία. Ἐπέστρεφε, κατεκλίνετο δοξάζων τὸν Θεὸν ὅτι ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὴν ἀγχόνην καὶ τὴν ἡμέραν ἐκεί-
νην καὶ ἡγείρετο τὴν αὐγὴν διὰ νὰ ἔκτεθῇ καὶ πάλιν εἰς τοὺς
ἰδίους κινδύνους, εἰς τοὺς ιδίους τρόμους, εἰς τὰς ιδίας προφυ-
λάξεις. Τὰ ίδια Παντελάκη μου, τὰ ίδια Παντελῆ μου —
ἔλεγε μόνος του ὁ κακοῦργος.

* *

"Ελαβεν ἐν τούτοις ἡ Μάρω^{*} του τὸ χαρτίον καὶ ἐξῆλθεν.
Ο κύρ Παντελῆς ἔμεινε μὲ τάλλα δύο παιδιά, τὰ μικρότερα.
Τὸ τὸ κοκκινωπὸν φῶς τοῦ λύχνου, τὸ μεγαλείτερον ἐζωγρά-
φιζε διάφορα πράγματα ἐπὶ τῆς πλακός του, τὸ δὲ μικρότερον
παρηκολούθει τὰς ἀτάκτους αὐτὰς γραμμὰς μὲ χειρονομίας καὶ
ἐπιφωνήσεις φαιδρότητος. Διεσκέδαζον. Ἡτο καλοκαΐτι καὶ
ἔκαμψε ζέστην. Διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου εἰσέπνεεν ὁ ἀήρ
ὑπόθερμος. Τὰ παιδία ἦσαν γυμνόποδα καὶ γυμνώλενα. Ο πατήρ των ἀπέναντι καθήμενος πρὸ τῆς ἐγκληματικῆς του
τραπέζης, τὰ ἔβλεπε μὲ αἰσθημα τρυφερὸν καὶ περιαλγές.
Ἐστήριζε τὴν πυκνόμαλλον κεφαλὴν ἐπὶ τῆς παλάμης. Τίς
οἶδε τί θλιβερὰ ἐσκέπτετο διὰ τὸ μέλλον των... "Ἐπαιζε
παιγνίδιον ἀσχημον καὶ ὁ κίνδυνος ἐπέκειτο ἀνὰ πᾶσαν στιγ-
μήν. Η ὥρα ἐκείνη ἡ κρίσιμος τῷ ἐφαίνετο καθ' ἐκάστην
ἐσπέραν αἰών. Μὲ ποίους παλ μοὺς περιέμενε τὴν μικρὰν νά
τῳ φέρῃ τὰ ρέστα καὶ τὴν ἡσυχίαν. Ο ἄρτος τὸν ἀποίον ἔτρω-
γον σύτως ἦτο ζυμωμένος μὲ δάκρυα... "Α, ἦτο ἀνυπόφορος
ἡ ζωὴ του! Δὲν ἡμποροῦσε νὰ βχστάξῃ περισσότερον! Καὶ
νὰ μὴν ἦνε δυνατέν, τόρα τόσον καιρὸν νὰ εὕρῃ μίαν θέσιν,
μίαν ἐργασίαν, ἔνα πόρον ἄλλον ἐκτός... ἐκτὸς τῆς κλοπῆς. "Α,
ἦτο κλέπτης, βέβαια! ὁ δὲ νόμος τιμωρεῖ μὲ τὴν ίδίαν ψυχρό-
τητα τὸν κλέπτοντα ἀπὸ τῆς κοινωνίας δύο ἐκατομμύρια, ὡς
καὶ τὸν παραποιοῦντα δύο μόνον φράγκα... τὸν τελευταῖον
μάλιστα, ἀν τύχη πτωχὸς καὶ ἀνυπεράσπιστος, πολὺ σκληρό-
τερα ἀπὸ τὸν πρῶτον... Καὶ τὰ ἀθῶα παιδία ἀπέναντι ἐζω-
γράφιζον ὑπὸ τὸ κοκκινωπὸν φῶς τοῦ λύχνου καὶ διὰ τοῦ
ἀνοικτοῦ παραθύρου ὁ ἀήρ εἰσέπνεεν ὑπόθερμος.

"Η Μάρω του ἀπόψε ἀργοῦσε... ἀργοῦσε περισσότερον ἀπὸ
τὸ σύνηθες. Διατί ἀράγε; Τί συνέβαινε; Θὰ ἦτο ίσως κόσμος

πολὺς εἰς τὸ μπακάλικο. Ἐλλ' ἂς ἐπήγαινεν ἡ εὐλογημένη καὶ σὲ κανένα ἄλλο, μακρύτερα. Προτιμᾶς λέει, τὸ Νικολὸ γιατὶ τῆς φαίνεται ὁ ποὶ στραβός. Τὸ διαβολάκι ! Χμ ! Νὰ ὅμως ποῦ τῷδε πεπεικένυστε καλά-καλά... Ζὲν εἶνε δύσκολο νὰ μυρισθῇ τίποτα. Θέ μου, τί κακὸς ποῦ εἶνε ὁ κόσμος ! Σὰ Χριστό τους νά τον προδώσουν ὅλοι τους, νά τον βασανίσουν, νά τον σκοτώσουν, νά μὴ φάγη αὐτός, νὰ μὴ ντυθοῦν τὰ παιδιά του, νὰ μὴ ζήσῃ ἀφ' οὗ τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ τὴν Τράπεζα... Ἀχ, καὶ ποὺδες θὰ βρίσκουνταν νά τον λυπηθῇ ; νὰ συλλογισθῇ τὴν πτωχείαν του ; νὰ θυμηθῇ τὰ παιδιά του ; Ἡτο κακοῦργος, ὅπως ὅλοι οἱ κακοῦργοι καὶ ἔπρεπε.... Ἀλλὰ πῶς λοιπὸν ἀργεῖ ἔτσι ἡ Μάρω του :

Καὶ πλήρης ἀγωνίας ἔκυψεν ἀπὸ τὸ παράθυρον. Εἶχε παρέλθει ὥρα ἀρκετή. Ἡσυχία. Οἱ ἀνθρωποι διέρχοντο ἀμέριμνοι τὴν ὁδὸν καὶ πρὸ τοῦ παντοπωλείου ἔξω, ὑπὸ τὰ παλλόμενα καὶ καπνίζοντα φῶτα τῶν χρεμαστῶν λύχνων, ὀλίγοις ἀγορασταὶ ἔκαμνον τὰς ἐσπερινάς των προμηθείας. Εἰς ποιὸν ἀρά γε εἶχεν ὑπάγει ἡ Μάρω ; Μήπως εἰς τοῦ Νικολοῦ εἰς τὸν πλάιον δρόμον ; Δὲν ἔβλεπε τίποτε, ἀλλ' οὕτε ἥκουεν εὔτυχῶς.

Καὶ περιέμενεν. Ἐφ' ὅσον παρήρχετο οὕτως ἡ ὥρα, ἡ ψυχική του ζάλη ἐπετείνετο. "Οσα φρικώδη βασανίζουν τὰς ἐνόχους συνειδήσεις, ἀνέπλασσεν ἥδη ἡ ζωηρά του φαντασία. Α, μὰ τόσην ὥραν δὲν ἀργησε ποτέ, ποτέ. Δὲν εἶνε δυνατόν, ἀπόψε κατί τι θὰ ἔτρεξε, κατί βέβαια. Καὶ ἐπρόβαινε συνεγώς εἰς το παράθυρον καὶ ἐπεσκόπει τὴν ὁδὸν καὶ παρεφύλασσε τὴν γωνίαν ἐκεῖ, μὴ ἵδη προκύπτουσαν τὴν θυγατέρα του... . Εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα τὰ δύο μικρά, τὰ ὅποια ἀπὸ πολλῆς ὥρας διεσκέδαζον μὲ τὰ γρατζουνίσματα τῆς πλακός, κατί ἔπαθν μεταξύ των καὶ ἥρχισαν ἔξαφνα τὸ πεῖσμα, τὰς φωνὰς καὶ τὰ κλάμματα. Ό κύρ Παντελῆς ἐπλησίασε νά τα καθησυγάσῃ. Κατεσίγασε τὴν ταραχήν του καὶ ἥρχισε νά τα ὄμιλη γλυκά, νά τα θωπεύη, νά τα παρακαλῇ νὰ περιμένουν ἥσυχα τὴν Μάρω, ποῦ θά τους φέρη τόρα-τόρα πράμματα νὰ φάνε... . Καὶ ἐμεγάλωσε ὀλίγον τὸ φῶς τοῦ λύχνου τὸ κοκκινωπόν, ἐν φῷ διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου ἔξηκολούθει νὰ εἰσπνέῃ ὁ ἀήρος ὑπόθερμος.

* * *

Τὴν σειγμὴν ἐκείνην εἰς τὴν ἔξωθυραν ἥκουύσθησαν βή-

ματα... βήματα πολλὰ ἀνδρικά. Θέ μου, ποιὸς εἶνε; Ἡ Μάρω του βέβαια ὅχι... Τὸν ἐκλόνισεν εἰς δυνατὸς παλμὸς ὅταν ἡνοίχθη ἡ θύρα τοῦ δωματίου του βιαίως καὶ εἰσῆλθον δύο ἄνθρωποι, δύο χύριοι, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῆς Μάρως. Εἰς ἀστυνομικὸς κλητὴρ ἔμεινε πχρὰ τὴν ἀνοικτὴν θύραν.

Ο χύρ Παντελῆς τοὺς ἐγνώρισεν ἀμέσως. Ἡσαν ὁ Εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ Ἀστυνόμος. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀνεζήτησε τὸ βλέμμα τῆς θυγατρὸς του. Τὸ κοράσιον ἐφαίνετο ἥσυχον. Πῶς; δὲν ἐννόησε λοιπὸν τὴν συμφοράν των, ὥστε νὰ ἦνε τόσον ἀπαθέτης; Τί ἔτρεχεν;

«Ἐδῶ εἶνε, χορίτσι μου;» εἶχεν εἰπεῖ ὁ Εἰσαγγελεὺς.

«Μάλιστα» ἀπεκρίθη μ' ὅλην τὴν προθυμίαν ἐκείνη.

Ο εἰσαγγελεὺς ἐπροχώρησε.

«Τοῦ λόγου σου εἰσει ὁ Παντελῆς Φωστηρόπουλος;

— Ναῖσκε, ἐγώ... Ο χύρ Αστυνόμος μὲ γνωρίζει καλά. Ρώτηξέ τον νά σου πηγὰ μένα... Είμαι τίμιος ἄνθρωπος ἐγώ, χύριε Εἰσαγγελέα...

— Καλά, καλά.

— Ο χύρ Αστυνόμος μὲ γνωρίζει...

— Εσύ, πές μου, γνωρίζεις αὐτὰ τὰ πράγματα ἐδῶ;

Ο Εἰσαγγελεὺς ἀπεκάλυψε τὴν παλάμην καὶ ἐξεδίπλωσε δύο - τρία παλαιὰ δίδραχμα, τὰ ὅποια ἔθεσε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Παντελῆ καὶ ἐκ τῶν δύο ὅψεων. Ἡσαν... τὰ ἔργα του... νὰ τὸ χθεσινὸ μὲ τὸ κίτρινο κόλλημα ὅπίσω, νὰ τὸ προχθεσινὸ καινουργότερο τάχα, νὰ καὶ τὸ σημερινὸ ὅπως τὸ παρέδωσε πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν Μάρω... Ο Νικολὸς ὁ στραβός θά τα εἴδε ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας. Δὲν εἶπε τίποτα, ἀλλὰ θὰ εἰδοποίησεν. Απόφε εἰς τὴν Μάρω του εἶχε στηθῇ παγίς. Δυστυχῆς αὐτός! Ανέπλασσεν ἀστραπῆδὸν τὰ συμβάντα ὅλα. Συνῆψε τας χειρας παρακλητικῶς, εἶδε γύρω του περίλυπος, ώστε δεικνύων εἰς τοὺς ἄνθρωπους τοῦ νόμου τὴν πτωχείαν του καὶ τὰ ὄρφανά του καὶ εἶπε μὲ φωνὴν κλαυθμηράν:

«Ἐλεος! ἐσπλαγχνία!»

Καὶ ἐξεχύθη εἰς ἀπελπισμένους λόγους ἵκεσίας, μόλις εἶδεν ὅτι ἔκεινοι ἔσιώπων... Τὰ ἐλεγε γρήγορα, διακεκομμένα, ἀσυνάρτητα. «Ενα, ἔνα δίδραχμο τὴν ἡμέρα ἔκανε μονάχα... Νά, ἐδῶ, μ' αὐτὰ ποῦ βλέπετε ἀπάνω 'ςτὸ τραπέζι... Τάχα

τί έζημιώθηκε ό κόσμος μ' ἔνα δίδραχμο τὴν ἡμέρα ; Λόγο
τιμῆς ποτέ, ποτὲ περισσότερο... οὔτε τὴν ἡμέρα τὴν Λαμπρή !
Τὸ χαμόσπιτο ἔκεινο ἦταν δικό του... Νὰ τρώγουν μονάχα νὰ
χορταίνουν σὰν ἀνθρωποι καὶ μὲ τὴν οἰκονομία νὰ κάνη καὶ
κανένα ρεῦχο τῶν παιδιῶν. Αὐτὸ ἦταν ὅλο. ⁷Α, τὰ παιδιά του !
'Αληθεια, νὰ μή λυπηθοῦν αὐτὸν παρὰ τὰ παιδιά του...

'Ο Ἀστυνόμος τοῦ ἔκαμε νεῦμα νὰ παύσῃ. Ἀρκετά, ἀρκε-
τά. Εἶχαν ἀκούσει ἀρκετὰ καὶ εἶχαν ἴδει-έκει μέσα περισσό-
τερα... Ή ἐνοχὴ του ἦτο βεβαία, αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ ὠμολόγει.
"Ἐπρεπε τόρα νὰ κάμουν ὅ, τι τοὺς ὑπηγόρευεν ὁ νόμος. Σκλη-
ρὸς αὐτός, ἀλλὰ νόμος... 'Ο ἀστυνόμος ἐπροχώρησεν. Ἀφῆ-
κεν ἐπὶ τῆς τραπέζης μίαν δεσμίδα καὶ εἶπεν :

« "Ἄκουσε ἐδῶ, κύρ Παντελῆ. Τόρα τὰ ξεύρουμε ὅλα· δὲν
ἔχεις νά μας κρύψῃς πειὰ τίποτα. Ή Μάρω σου μᾶς τάπε
μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σῆγμα. Ἐκεῖ μέσα σ' ἔχω κακμιὰ ἔκα-
τοστὴ φράγκα. Πιστεύω νά σε φθάσουν ώς ποῦ νὰ κατορθώσω
νά σε βρῶ ἐργασία... Δὲν είνε δικά μου ὅλα. Ἐγώ, ξέρεις,
εἴμαι πτωχός. Νὰ εὐλογᾶς μονάχα τὸν κύριον εἰσαγγελέα
καὶ μερικοὺς καλοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἔτυχαν μαζί μας 'σ τὴν
'Αστυνομία, σὰν μᾶς ἔφερε ὁ κλητῆρας τὴν Μάρω σου. Σου
ἔκαναν, βλέπεις, ἔρανο καὶ μας ἐπαρακάλεσαν νά μή σε κα-
ταδιώξουμε. "Ας γίνη τὸ θέλημά τους, ἄς γίνη... Γιὰ τὸ
χατῆρι τῶν παιδῶν σου καὶ μεῖς κάνουμε σήμερα αὐτὴ τὴν
παρανομία καὶ τὸ ἄδικο 'σ τὴν κοινωνία.

* * *

« Γονατίστε παιδιά μου, γονατίστε » εἶπεν ὁ κύρ Παντελῆς
μὲ τὰ δάκρυα 'σ τὰ μάτια, ἀφ' οὐ ἀπῆλθεν ἡ Ἐξουσία. « "Ας
παρακαλέσουμε τὸ Θεὸ μ' ὅλη μας τὴν καρδιὰ νὰ συγχωρέσῃ
τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν παρανομία αὐτὴ καὶ το ἄδικο,
ποῦ ἔκαμαν σήμερα 'σ τὴν κοινωνία. »